

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ชุมชนสวนเมี่ยงท่ามกลางการปิดล้อมของอุทยานแห่งชาติ
ขุนแจ: กรณีศึกษาบ้านขุนลาว ตำบลแม่เจดีย์ใหม่
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ผู้เขียน นางสาวน้ำผึ้ง ทาค่อง

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ภูมิศาสตร์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูศักดิ์ วิทยาภัก

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวของผู้คนในชุมชนบ้านขุนลาว จากสถานการณ์การบริโภคมะพร้าวที่ลดลง และศึกษาการรับมือกับนโยบายการอนุรักษ์และกระบวนการต่อรองเพื่อเข้าถึงทรัพยากร โดยศึกษาชาวสวนเมี่ยงที่อาศัยในพื้นที่บ้านขุนลาวจำนวน 97 ครัวเรือน ซึ่งชุมชนแห่งนี้ได้ตั้งอยู่ภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติขุนแจ ที่มีการประกาศให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติในปีพ.ศ. 2538 และการจัดตั้งพื้นที่อุทยานแห่งชาติดังกล่าว ทำให้ชาวบ้านได้รับผลกระทบในเรื่องของนโยบายการอนุรักษ์ของรัฐ การดำเนินวิถีชีวิตของคนในชุมชน และการเข้าไปใช้ทรัพยากรในพื้นที่ เป็นต้น

ผลการวิจัยพบว่า จากสถานการณ์การบริโภคมะพร้าวที่ลดลง ทำให้คนในชุมชนจำเป็นต้องมีการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เนื่องจากบ้านขุนลาวยึดอาชีพทำเมี่ยงมาหลายชั่วอายุคน แต่เมื่อความต้องการบริโภคเมี่ยงของคนในสังคมลดลง และกลุ่มคนที่นิยมบริโภคเมี่ยงมีเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ทำให้คนในชุมชนหันมาปลูกพืชชนิดอื่นที่เป็นพืชเศรษฐกิจเพื่อส่งขายได้แก่ เสาวรส กาแฟ และไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น โดยขายให้กับโครงการหลวง และกลุ่มพ่อค้าที่มารับซื้อในชุมชน นอกจากนี้ ชาวบ้านยังทำไม้กวาดขายเพื่อเพิ่มรายได้ และการที่พื้นที่หมู่บ้านอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติขุนแจ ทำให้มีข้อจำกัดของนโยบายรัฐที่ต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านในการเข้าไปใช้ทรัพยากร ชาวบ้านจึงมีวิธีการรับมือกับนโยบายรัฐที่เข้ามาควบคุมโดยใช้วิธีการคือ การใช้ชุมชนดั้งเดิมก่อนการเข้ามาของอุทยานแห่งชาติขุนแจ การให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ และการชุมนุมเคลื่อนไหว ในส่วนของการต่อรองเพื่อเข้าถึงทรัพยากรใช้กระบวนการดังนี้ การเจรจาร่วมกันระหว่างรัฐกับชุมชน การสร้าง

สัญลักษณ์ทางพื้นที่ และการร่วมกิจกรรมกับภาครัฐในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ซึ่งวิธีการที่คน
ในชุมชนนำมาใช้กับเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อจะสามารถอาศัยในพื้นที่และดำเนินวิถีชีวิตในชุมชนต่อไป
ได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title The *Suan Miang* Community in the Enclosure of Khun Chae National Park: A Case Study of Khun Lao Village, Mae Chedi Mai Sub-district, Wiang Pa Pao District, Chiang Rai Province

Author Ms. Nhumpung Thaklong

Degree Master of Science (Geography)

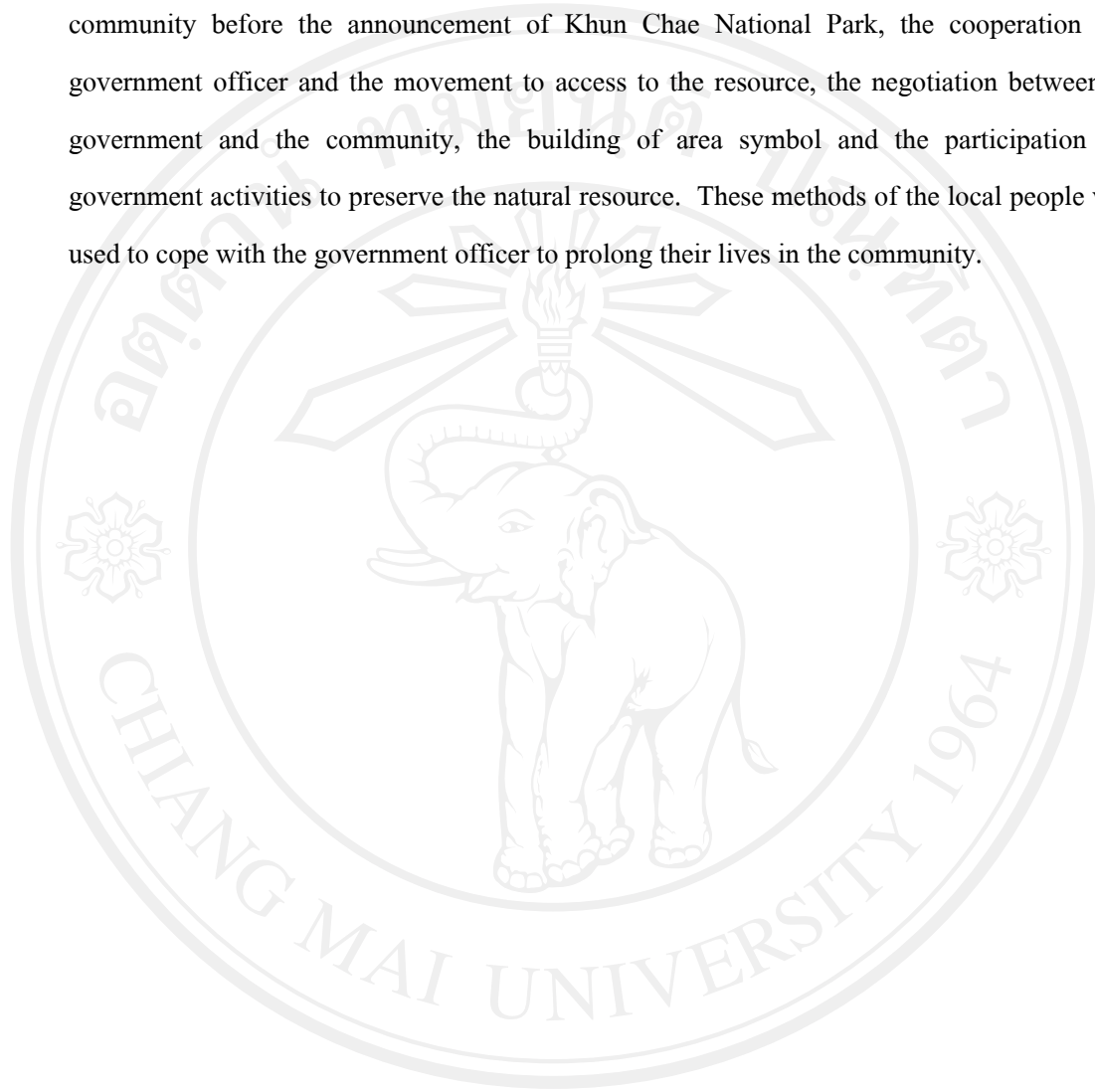
Thesis Advisor Assistant Professor Dr. Chusak Wittayapak

ABSTRACT

This research aimed to explore adjustment of people living in Ban Khun Lao Community, according to situation of decreasing consumption of Miang (tidbits wrapped in leaves) and to study how they handle with conservation policy and negotiation process to access to the resource. The data was collected from 97 households in Ban Khun Lao. The community was located in Khun Chae National Park where was announced as the national park in B.E. 2538. However, the local people were affected by such national park in aspect of the conservation policy, the way of life of the people in community and the access to the resource in that area, etc.

The result found that, regarding to the diminishing consumption of Miang, the people in the community needed to adjust themselves to cope with incoming change. It was because the people in Ban Khun Lao Community had made a living and earning money from Miang for many generations. When the demand of Miang in society reduced and there were only few groups of consumers, the local people turned to grow other kinds of economic crops such as passion fruit, coffee and flowers. These products were sold to Royal Project and several merchants who came to buy the product in the community. Moreover, the people still made brooms to increase their income. Due to the village area located in the Khun Chae National Park, there were some limitations of the government policy concerning with the resource

conservation which affected the people who wanted to access to the resource. Therefore, the people had to find different ways to handle with the government control by using their original community before the announcement of Khun Chae National Park, the cooperation with government officer and the movement to access to the resource, the negotiation between the government and the community, the building of area symbol and the participation into government activities to preserve the natural resource. These methods of the local people were used to cope with the government officer to prolong their lives in the community.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved